

Sygn. akt II UK 503/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku W. Sp. z o.o. w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

przy udziale zainteresowanego A. D.

o wydanie zaświadczenia w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 lipca 2017 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 21 stycznia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 stycznia 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację „W.” Spółki z o.o. w W. (dalej jako płatnik składek) od wyroku Sądu Okręgowego w

W. z dnia 12 marca 2015 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 30 listopada 2012 r. odmawiającej wydania poświadczenia formularza A1 potwierdzającego, że A. D. (zwany zainteresowanym) podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych w okresie wykonywania pracy na terytorium Francji od 9 lipca do 5 sierpnia 2012 r.

W sprawie ustalono, że płatnik posiada siedzibę w Polsce. Jest agencją pracy tymczasowej i zajmuje się wyszukiwaniem miejsc pracy i pozyskiwaniem pracowników, współpracując z przedsiębiorcami we Francji, w Niemczech i w Polsce przez delegowanie im określonej liczby pracowników. Administracja płatnika, kadry, księgowość, marketing i proces rekrutacyjny (testy, rozmowy kwalifikacyjne, podpisywanie umów) prowadzone są w Polsce. Płatnik nalicza i wypłaca wynagrodzenie, wystawia zaświadczenia i świadectwa pracy, w trakcie zatrudnienia kontaktuje się na bieżąco z pracownikami oddelegowanymi, zapewniając im opiekę. Umowy o pracę podlegają polskiemu reżimowi prawnemu.

Dalej ustalono, że wykazane przez płatnika dane wskazują, iż przychody z działalności w kraju spadły, gdyż na dzień 30 sierpnia 2010 r. wynosiły 31%, na dzień 13 grudnia 2010 r. - 18%, a na dzień 30 czerwca 2011 r. - 12%. W okresie od lipca do września 2012 r. obrót płatnika osiągany w Polsce wynosił 17%. W okresie od stycznia do kwietnia 2012 r. płatnik zatrudniał i zgłaszał do ubezpieczeń społecznych w kraju około 100 osób oraz realizował 12 umów z podmiotami gospodarczymi. We Francji i w Niemczech pracę wykonywało średnio 212 osób w ramach realizowanych 40 umów. Płatnik zatrudniał również osoby w oparciu o umowy zlecenia i umowy o dzieło, od których nie są odprowadzane składki na ubezpieczenia społeczne.

W tak ustalonym stanie faktycznym przyjętym za podstawę rozstrzygnięcia, Sąd odwoławczy podzielił ocenę Sądu pierwszej instancji, że w świetle art. 11 ust. 1 lit. a oraz 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L Nr 166, dalej jako rozporządzenie podstawowe) i art. 14 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia

nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L Nr 284, dalej jako rozporządzenie wykonawcze), obrót z prowadzonej działalności przedsiębiorstwa stanowi istotne kryterium decydujące o miejscu wykonywania tej działalności. W tym kierunku należy również zinterpretować treść decyzji A2 Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z dnia 12 czerwca 2009 r. dotyczącej wykładni art. 12 rozporządzenia podstawowego (dalej jako decyzja A2). Z tego względu, generowanie przez płatnika w spornym okresie na terenie Polski obrotu w wysokości niższej niż zalecane 25%, uzasadnia odmowę wydania zaświadczenia A1, potwierdzającego, że zainteresowany podlegał w tym czasie ustawodawstwu polskiemu. Sąd odwoławczy odwołał się w tym zakresie do poglądu wyrażonego w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2014 r. zapadłych w sprawach II UK 550/13 oraz II UK 565/13.

W konkluzji swoich rozważań Sąd drugiej instancji uznał, że dla przyjęcia, czy pracodawca delegujący zatrudnianych pracowników do pracy za granicą może być uznany za pracodawcę zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, decydujące znaczenie ma generowanie co najmniej 25% obrotów w miejscu siedziby przedsiębiorstwa delegującego. Jakkolwiek taki próg nie wynika z aktów prawa powszechnie obowiązującego, to ma on racjonalne uzasadnienie w kontekście regulacji dotyczących zasad ustalania właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych. Skoro w spornym okresie płatnik takiego minimum obrotu nie osiągał (a zaledwie 12%), uniemożliwia to uznanie, że oddelegowany do pracy we Francji zainteresowany podlegał w tym czasie ustawodawstwu polskiemu.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku płatnik składek zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 11 ust. 2 lit. a i art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 ust. 1 i 2 i art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, a także ust. 1 akapit 5 decyzji A2 przez ich błędną wykładnię i zastosowanie, w wyniku czego niezasadnie przyjęto, że płatnik w spornym okresie nie prowadził normalnej działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czego następstwem było przyjęcie, że zainteresowany nie podlegał ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych; 2) naruszenie prawa

procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, mianowicie: a) art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny dowodów w sposób pozbawiony wszechstronności w odniesieniu do okoliczności, czy wnioskodawca prowadził w spornym okresie normalną działalność na terenie Polski; b) art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c. polegające na niedostatecznym wskazaniu w uzasadnieniu wyroku faktycznych i prawnych podstaw rozstrzygnięcia, co uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу i przesłanek rozstrzygnięcia.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie.

Przepisy będące materialnoprawną postawą rozstrzygnięcia Sądów obydwu instancji były przedmiotem analizy Sądu Najwyższego w wyroku składu siedmiu sędziów z dnia 18 listopada 2015 r., II UK 100/14 (OSNP 2016 nr 7, poz. 88). W motywach tego wyroku wyjaśniono, że osiągnięcie obrotu w kraju siedziby na poziomie 25% może co najwyżej stwarzać domniemanie faktyczne, według którego przedsiębiorca „normalnie prowadzi działalność” na terytorium państwa wysyłającego w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, natomiast nieosiągnięcie tego obrotu wymaga analizy okoliczności określonej sprawy przy uwzględnieniu pozostałych kryteriów. Sformułowano w tym wyroku pogląd, że treść pojęcia „normalne prowadzenie działalności” w rozumieniu powołanego przepisu i wyjaśniającego je określenia „prowadzenie przez pracodawcę zazwyczaj znacznej części działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym, na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma on swoją siedzibę” (art. 14 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego), nie pozostawiają wątpliwości, że przy ocenie, czy pracodawca prowadzi normalną działalność, a zatem znaczną część działalności innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, należy uwzględniać wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność. Niedopuszczalne jest uznanie jednego kryterium - wysokości ponad 25% obrotu - za decydujące w tym sensie, że jego niespełnienie zwalnia instytucję

właściwą bądź sąd z badania pozostałych cech charakteryzujących działalność prowadzoną przez dane przedsiębiorstwo. Pierwszoplanowe znaczenie ma obiektywne ustalenie, czy przedsiębiorstwo faktycznie prowadzi w państwie swojej siedziby normalną, rzeczywistą działalność, zaś porównanie skali tej działalności w państwie siedziby i państwie miejsca wykonywania pracy przez pracownika delegowanego ma jedynie znaczenie pomocnicze. Jednocześnie, dla stwierdzenia, czy działalność ta jest znacząca we wskazanym sensie, instytucja właściwa i ewentualnie sąd powinny porównać liczebność personelu administracyjnego pracującego w państwie członkowskim, w którym pracodawca ma siedzibę oraz w drugim państwie członkowskim, obroty w odpowiednio typowym okresie w każdym z państw członkowskich, których rzecz dotyczy oraz liczbę umów wykonanych w państwie delegującym i w państwie zatrudnienia delegowanego pracownika, przy czym kryteria te nie mają charakteru wyczerpującego, a ich wybór powinien być dostosowany do konkretnego wypadku.

Przenosząc powyższe na grunt sprawy, w której wniesiona została rozpoznawana skarga kasacyjna, należy stwierdzić, że Sąd drugiej instancji nietrafnie uznał, że uzyskiwanie obrotu poniżej 25% całkowitego obrotu przesądza o nieprowadzeniu normalnej działalności w państwie siedziby przedsiębiorstwa delegującego oraz że w takim wypadku zbędna jest całościowa ocena, przy zastosowaniu wszystkich uwzględnionych kryteriów, czy płatnik w spornym okresie prowadził faktyczną działalność w państwie wysyłającym.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz odpowiednio stosowanego art. 108 § 1 k.p.c.

r.g.